U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Romana Fialy, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Tomáše Rychlého, Ph.D. a JUDr. Pavla Simona, rozhodl o návrhu **Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích,** na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **policejním prezidentem** a **ředitelem Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy**, a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 8 C 167/2018, o náhradu majetkové a nemajetkové újmy: žalobkyně **PhDr. M. K.**, zastoupená JUDr. Janem Najmanem, advokátem, se sídlem v Pardubicích, náměstí Republiky 53, a žalovaná **Česká republika – Ministerstvo vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 936/3,

takto:

I. **P ř í s l u š n ý** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 8 C 167/2018, o náhradu majetkové a nemajetkové újmy, **j e s o u d .**

II. Rozhodnutí ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy ze dne 19. 2. 2019, čj. UPVSP-2835-45/ČJ-2017-9100KR, a rozhodnutí policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 5. 8. 2019, čj. PPR-17916-6/ČJ-2019-990131, **j s o u n i c o t n á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným zvláštnímu senátu dne 30. 6. 2020 se Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „navrhovatel“) domáhal, aby zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb. (dále jen „zvláštní senát“) rozhodl tvrzený kompetenční spor ve věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 8 C 167/2018.

[2] Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Žalobou podanou u Okresního soudu v Pardubicích se žalobkyně domáhala náhrady škody ve výši 757 386 Kč spočívající v ušlém služebním příjmu, odchodném a výsluhovém příspěvku za období od března 2015 do ledna 2018 a dále nemajetkové újmy ve výši 1 500 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za ponížení, degradaci a

předčasné existenční vyřazení z bezpečnostních složek. Žalobkyně uvedla, že byla do 31. 12. 2015 ve služebním poměru se zařazením u Vyšší policejní školy Ministerstva vnitra v Pardubicích jako vedoucí oddělení práva a kriminalistiky. Dne 29. 10. 2015 podala výpověď ze služebního poměru z důvodu ponižujícího zacházení a soustavně vyvíjeného psychického tlaku na její osobu od října 2014 do března 2015. Od 31. 10. 2014 mělo být s žalobkyní vedením školy jednáno tendenčně se zlým úmyslem navozovat pocit viny, přivodit jí existenční strach a vytěsnit ji nedůstojným způsobem ze služební pozice vedoucí oddělení práva a kriminalistiky, pokud neuposlechne požadavek k dobrovolnému uvolnění a nepožádá o přeřazení na nižší služební pozici s ekonomicky nevýhodnými podmínkami. Vedením školy měly být žalobkyni avizovány důsledky neuposlechnutí v podobě dlouhodobé stáže mimo bydliště. Po dvaceti letech služby nebyla navržena na udělení medaile, ač nikdy dříve nebyla negativně hodnocena ani jí nebyla udělena výtka. S cílem dosáhnout změny postupu jednala žalobkyně dne 10. 3. 2015 s ředitelem školy, dne 17. 3. 2015 se zástupcem ředitele školy, obrátila se na zástupce odborového svazu, oslovila veřejnou ochránkyni práv, dne 12. 6. 2015 písemně požádala ředitele školy o ukončení nátlaku a respektování zdvořilostní hranice v komunikaci. Žalobkyně dále uvedla, že od 31. 10. 2014 zažívala pocity degradace. Nezákonné postupy ji psychicky zasáhly, vyvolaly psychické symptomy s existenciální úzkostí a sociální fobií. Od 25. 3. 2015 do 7. 4. 2016 byla žalobkyně v pracovní neschopnosti, následně pokračovala v léčbě u MUDr. C. a byla v domácím léčení do 30. 11. 2016.

[4] Zásahy a praktiky vedení školy se měly dotknout profesní cti žalobkyně a promítnout se rovněž do její budoucnosti a profesního života. Způsobily jí psychický diskomfort, v jehož důsledku jednoznačně a nenávratně, dva roky před možným odchodem do řádného důchodu, ztratila status a společenskou prestiž příslušníka Policie České republiky v hodnosti plukovníka. Vynuceným odchodem, s ohledem na přivozený zdravotní stav, ztratila možnost navázat na stávající policejní praxi a uplatnit se v oboru, jemuž se věnovala podstatnou část svého profesního života. Zákulisní politika ředitele školy, nepřátelské a stresující prostředí se promítly do jejího zdravotního stavu a zapříčinily její společenské stigma, kdy se jako policistka ve vrcholné pozici stala pacientkou psychiatrické ambulance. Ve vztahu k policii pociťuje žalobkyně sociální vyloučení, vyhýbá se kontaktům s jejími příslušníky. Ukončení služebního poměru se promítlo do výše výsluhových nároků a budoucí výměry důchodu.

[5] Žalobkyně zaslala dne 31. 8. 2017 žalované kvalifikovanou předžalobní výzvu podle § 142a odst. 1 o. s. ř., jíž však nemínila vyvolat u žalované řízení dle § 2 odst. 1 a § 181 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „zákon č. 361/2003 Sb.“). Přesto bylo zahájeno řízení, které vyústilo v rozhodnutí ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy ze dne 19. 2. 2019, čj. UPVSP-2835-45/ČJ-2017-9100KR, jímž byla podle § 98 odst. 1 a 2 zákona č. 361/2003 Sb. zamítnuta žádost žalobkyně v části týkající se plnění ve výši 757 386 Kč z titulu nároků vyplývajících ze zákona č. 361/2003 Sb. (náhrada za ztrátu na služebním příjmu po dobu neschopnosti ke službě a náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě), neboť zde nelze dovodit příčinnou souvislost mezi jinou škodou na zdraví a vznikem škody, ani příčinnou souvislost mezi vznikem škody způsobené příslušníkovi při výkonu služby, v přímé souvislosti s ní nebo pro výkon služby a porušením právní povinnosti ze strany bezpečnostního sboru (výrok I) a podle § 179 zákona č. 361/2003 Sb. bylo zastaveno řízení v části týkající se plnění ve výši 1 500 000 Kč z titulu újmy nemajetkové, neboť žádost je

v režimu zákona č. 361/2003 Sb. zjevně právně nepřípustná, protože práva a povinnosti příslušníka ve vztahu k nemajetkové újmě zákon č. 361/2003 Sb. nijak neupravuje a tedy vzhledem k charakteru právní úpravy zákona č. 361/2003 Sb., jakožto právní úpravy kogentní, není možné, aby se služební funkcionář touto částí žádosti jakkoli zabýval (výrok II). Odvolání proti tomuto rozhodnutí bylo zamítnuto rozhodnutím policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 5. 8. 2019, čj. PPR-17916-6/ČJ-2019-990131.

[6] Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 27. 1. 2020, čj. 8 C 167/2018-105, řízení zastavil (výrok I), rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II), a dále rozhodl, že se žalobkyni vrací z účtu Okresního soudu v Pardubicích soudní poplatek ve výši 52 870 Kč původně zaplacený bankovními převody (výrok III).

[7] Podle Okresního soudu v Pardubicích obsahuje zákon č. 361/2003 Sb. v § 98 a následujících komplexní úpravu náhrady škody způsobené ozbrojeným sborem jeho příslušníku, z čehož lze dovodit, že pokud zákon č. 361/2003 Sb. výslovně neodkazuje na zákoník práce, tento nelze aplikovat, tedy zákoník práce není vůči tomuto zákonu subsidiárním předpisem, nýbrž se jedná o vztah delegace, proto jej nelze použít ani na případy, na něž zákon č. 361/2003 Sb. nepamatuje. Takovým případem je dle okresního soudu i náhrada nemajetkové újmy požadovaná žalobkyní. Na případ žalobkyně dle soudu nelze aplikovat ani občanský zákoník. Soud tak dospěl k závěru, že v této věci není dána pravomoc soudů podle § 7 odst. 1 o. s. ř., jde tedy o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 104 odst. 1 o. s. ř., pro který je třeba řízení zastavit, přičemž nelze věc postoupit příslušnému orgánu, neboť tento již pravomocně rozhodl.

[8] Proti usnesení Okresního soudu v Pardubicích podala žalobkyně odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích, který podal návrh na řešení kladného kompetenčního sporu.

[9] Navrhovatel v návrhu na řešení kladného kompetenčního sporu uvedl, že se v posuzovaném případě nejedná o věc vyplývající ze vztahů vyjmenovaných v § 7 odst. 1 o. s. ř., soudní pravomoc je však dána ve smyslu § 7 odst. 3 o. s. ř. dle výslovného zmocnění v jiném zákoně, jímž je § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb.

[10] Navrhovatel se ztotožnil s právním názorem vyjádřeným např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1553/2003, že služební poměr policisty (či jiných příslušníků bezpečnostních sborů) je svojí povahou typickým právním poměrem státně zaměstnaneckým, veřejnoprávním a po celou dobu svého průběhu se výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak poměrem soukromoprávním, jehož účastníci mají rovné postavení. Vzájemné vztahy účastníků služebního poměru se vyznačují tím, že jeden účastník (stát) vystupuje vůči druhému jako nositel veřejné svrchované moci a tím jako silnější subjekt, který druhému subjektu může jednostranně zakládat jeho práva. Tato veřejnoprávní povaha je příznačná pro vzájemné vztahy účastníků služebního poměru jako celku a nemůže na ní nic změnit ani způsob, jakým žalobkyně své požadavky uplatnila.

[11] Zákon č. 361/2003 Sb. upravuje řízení ve věcech služebního poměru tak, že ve věcech služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů jednají a rozhodují jménem státu služební funkcionáři, jimiž jsou nadřízený ředitele bezpečnostního sboru, ředitel bezpečnostního sboru a osoby pověřené rozhodováním ve věcech služebního poměru. Práva a povinnosti účastníků řízení ve věcech služebního poměru a postup služebních funkcionářů v rámci tohoto řízení, včetně opravných prostředků, jsou upraveny v § 169 až § 196 tohoto zákona.

[12] Vedle těchto procesních ustanovení obsahuje zákon č. 361/2003 Sb. též hmotněprávní ustanovení, v nichž je promítnuta mimo jiné zásada rovného zacházení a zákaz přímé i nepřímé diskriminace ve služebním poměru z důvodu pohlaví, sexuální orientace, jazyka, náboženského vyznání nebo víry, politického nebo jiného smýšlení, členství v odborových organizacích a jiných sdruženích, majetku, rodu, rasy, barvy pleti, národnosti, etnického nebo sociálního původu, věku, těhotenství a mateřství, manželského a rodinného stavu a povinností k rodině. Všechny nároky vyplývající z porušení tohoto zákazu je třeba chápat jako nároky vyplývající ze služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru, pro něž v zásadě platí procesní režim podle části dvanácté zákona č. 361/2003 Sb.

[13] Jediná výjimka z tohoto pravidla je dle navrhovatele vymezena v § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb., dle něhož dojde-li ve služebním poměru k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním než rozhodnutím služebního funkcionáře, má příslušník právo domáhat se u soudu, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny jeho následky a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění, toto právo má příslušník i v případě, že jeho služební poměr již skončil. Výši náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo. V této souvislosti navrhovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2018, sp. zn. 21 Cdo 2550/2018.

[14] Citované ustanovení dle navrhovatele zakládá výluku z obecné procesní úpravy řízení ve věcech služebního poměru svěřených jinak služebnímu funkcionáři a v uvedených typech řízení zakládá přímou pravomoc soudu v občanském soudním řízení podle § 7 odst. 3 o. s. ř.

[15] S poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2686/2015, navrhovatel uvedl, že je-li žaloba podána z důvodu porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním, než rozhodnutím služebního funkcionáře vydaným podle § 181 zákona č. 361/2003 Sb., je dána soudní pravomoc. Má-li ovšem porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení základ v konkrétním rozhodnutí služebního funkcionáře, rozhodují o právech nebo povinnostech příslušníků služební funkcionáři podle části dvanácté zákona č. 361/2003 Sb.

[16] Ze žalobních tvrzení má navrhovatel za to, že se žalobkyně domáhá náhrady majetkové újmy a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, to vše za nerovné zacházení, k němuž mělo dojít jiným jednáním, než rozhodnutím služebního funkcionáře, což zakládá soudní pravomoc podle § 7 odst. 3 o. s. ř.

[17] K návrhu navrhovatele na rozhodnutí kompetenčního sporu se vyjádřili i další účastníci řízení:

[18] Žalobkyně uvedla, že návrh považuje za důvodný a že by mu mělo být vyhověno. V reakci na níže uvedená vyjádření ostatních účastníků řízení pak žalobkyně dále uvedla, že svojí předžalobní výzvou podle § 142a o. s. ř. rozhodně nemínila zahájit žádné řízení u ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy, ani u policejního prezidenta. Tyto instituce věc samy jaksi uchopily v režimu zákona č. 361/2003 Sb. Žalobu k okresnímu soudu pak podala především z preventivních důvodů a v zájmu své procesní opatrnosti a obezřetnosti, aby stranu žalovanou např. nenapadlo přijít s námitkou promlčení. Rozhodně také nemínila čekat, jak ony dvě instituce s jejími požadavky nakonec naloží. Nastalou situaci navrhovatel správně vyhodnotil, pakliže se rozhodl návrh na vyřešení pozitivního kompetečního sporu podat. Podle žalobkyně na předmětnou záležitost jednoznačně míří § 7 odst. 3 o. s. ř. a neměla být projednávána v režimu zákona č. 361/2003 Sb. Rovněž podotkla, že nijak nemohla procesně účinně zabránit tomu, aby uvedené policejní instituce tuto věc pojaly právě v režimu zákona č. 361/2003 Sb. Je pak na ní, jaké procesní prostředky pro uplatnění svých nároků zvolí, a pakliže usoudila, že není důvodu taktéž žalovat na upuštění od porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení či odstranění jeho následků, vycházela z věcného a střízlivého vyhodnocení předmětné skutkové situace. Nechápe rovněž, proč by v předžalobní výzvě měla uvádět citaci příslušných ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., když se evidentně v rovině tohoto právního předpisu pohybovat nemínila. Zcela mylná je také úvaha ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy o tom, že by rezignovala na další postup ve smyslu soudního řádu správního. Takovouto možnost soudního přezkumu by přece měla zachovánu, pakliže by rozhodnutí okresního soudu bylo jako věcně správné potvrzeno, což se zatím nestalo. K vyjádření žalované uvedla, že není pravda, že rezignovala na příslušný soudní přezkum policejních rozhodnutí. Žalovaná podle žalobkyně patrně vůbec nepochopila, že nebrojí proti nějakému konkrétnímu rozhodnutí svého někdejšího zaměstnavatele, a to z toho prostého důvodu, že žádné takové konkrétní rozhodnutí příslušného služebního funkcionáře nebylo vydáno. Podle žalobkyně je zcela evidentní, že její žalobní žádání vycházejí z tvrzení o nerovném zacházení, k němuž docházelo jiným jednáním, nežli rozhodnutím služebního funkcionáře. Žalobkyně odkázala na čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, přičemž pokud by o jejích nárocích prakticky rozhodoval její někdejší zaměstnavatel, lze s úspěchem pochybovat, že by důsledně zachovával nestrannost.

[19] Žalovaná uvedla, že se se závěrem krajského soudu o soudní pravomoci k rozhodnutí o požadovaném nároku neztotožňuje, pravomoc soudů není dána a postup služebních funkcionářů byl správný, a tudíž předmětná rozhodnutí nelze považovat za nicotná. Poukázala, že žalobkyně dovozuje oprávněnost svého nároku od tvrzeného šikanózního postupu nadřízených, jež jí vytkli nedostatky ve výkonu služby, přičemž podle žalované tvrzenou šikanu nelze bez dalšího považovat za nerovné zacházení definované zákonem č. 361/2003 Sb. Žalobkyně přitom netvrdila, že by vůči ní byla porušena povinnost rovného zacházení ve smyslu § 77 odst. 8 zákona č. 361/2003 Sb. Namísto toho jednoznačně tvrdila, že jí vznikla škoda a imateriální újma v souvislosti s její neschopností ke službě, která měla vzniknout v reakci na údajné nevhodné podmínky při výkonu služby, které vnímala jako útoky na sebe. Na uvedené situace, je podle žalované přiléhavá aplikace § 98 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb. V této souvislosti žalobkyně rovněž

požadovala nároky subsumovatelné pod nároky upravené v § 102 a § 103 zákona č. 361/2003 Sb., a pakliže zákon jisté situace speciálně upravuje (zde jinou škodu na zdraví a možnosti jejího odškodnění) nesdílí žalovaná názor krajského soudu, že na tyto nároky je třeba nahlížet jako na následky nerovného zacházení, které navíc nebylo žalobkyní tvrzeno, o nichž přísluší rozhodovat civilnímu soudu. Neztotožňuje se rovněž s právním názorem krajského soudu, že ustanovení § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb. je speciální vůči § 98 odst. 2 zákona, které přímo dopadá na řešení jiné škody na zdraví. V této souvislosti žalovaná odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 6. 2018, čj. 22 Ad 10/2017-28, z něhož vyplývá, že újmu způsobenou neschopností ke službě z důvodu dočasně zhoršeného psychického stavu v reakci na nevhodné, dehonestující chování nadřízeného vůči příslušníkovi bezpečnostního sboru, je namístě odškodňovat postupem podle § 98 odst. 1 a 2 zákona č. 361/2003 Sb., tedy v řízení ve věcech služebního poměru. Proto má žalovaná za to, že o požadavku na náhradu újmy, která de facto měla základ v jiné škodě na zdraví, bylo správně meritorně rozhodnuto podle § 98 odst. 1 a 2 zákona č. 361/2003 Sb., a to při zohlednění § 102 a § 103 zákona. Co se týče náhrady imateriální újmy, odkázala žalovaná na usnesení zvláštního senátu ze dne 15. 1. 2019, čj. Konf 11/2018-16, a ze dne 19. 6. 2019, čj. Konf 13/2018-19, s tím, že odpovědnost bezpečnostního sboru za škodu vzniklou porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ní nebo pro výkon služby je v § 98 a násl. zákona č. 361/2003 Sb. upravena komplexně, což znamená, že nelze uvažovat o aplikaci jiných zákonů upravujících odškodňování týchž škod. Pro povahu zákona č. 361/2003 Sb. je značně omezena i možnost aplikace jiných právních úprav. Z předestřené judikatury rovněž plyne, že soudy jsou si vědomy i takového výkladu zákona č. 361/2003 Sb., podle kterého nároky poškozených příslušníků bezpečnostních sborů nemusí být v důsledku absence právního základu v zákoně č. 361/2003 Sb. odškodněny, a to pro specifika služebního poměru. Z toho důvodu se žalovaná domnívá, že o nároku žalobkyně jsou příslušní rozhodnout služební funkcionáři v řízení ve věcech služebního poměru, ovšem jedná se o žádost v režimu zákona č. 361/2003 Sb. zjevně právně nepřípustnou. Konečně za neméně významnou skutečnost považuje žalovaná to, že žalobkyně vznik újmy, kterou požaduje nahradit, spojuje s rozhodnutím ve věcech služebního poměru, jímž byla propuštěna ze služebního poměru na vlastní žádost podle § 42 odst. 1 písm. m) zákona č. 361/2003 Sb. Jedná se tak o tvrzenou újmu, která měla vzniknout v souvislosti s rozhodnutím služebního funkcionáře, o které jsou v intencích usnesení zvláštního senátu čj. Konf 11/2018-16 a čj. Konf 13/2018-19 příslušní rozhodovat služební funkcionáři v řízení ve věcech služebního poměru podle § 98 a násl. zákona č. 361/2003 Sb. Žalovaná přitom zdůraznila, že ačkoliv žalobkyně opakovaně prohlašuje, že od rozhodnutí o jejím propuštění ze služebního poměru by se mělo odhlédnout, neboť žádost o propuštění byla podána v reakci na údajné šikanózní jednání ze strany jejích nadřízených, které ovšem nebylo prokázáno, žalobkyně – ač zastoupená advokátem – žádným zákonem aprobovaným způsobem neučinila jakýkoli podnět k přezkumu či prohlášení nezákonnosti takového rozhodnutí (nebrojila proti němu řádným ani mimořádným opravným prostředkem). Podle žalované závěry služebních funkcionářů, jakož i jejich odůvodnění, mohla žalobkyně podrobit přezkoumání správním soudem, na což rezignovala, ani nevyužila žádných možností daných zákonem č. 361/2003 Sb. k přezkoumání dotčených pravomocných rozhodnutí.

[20] Ředitel Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy uvedl, že se neztotožňuje s hmotněprávním základem výkladu ustanovení § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb. ze

strany navrhovatele. S poukazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2013, čj. 4 As 141/2013-28, uvedl, že na rozdíl od krajského soudu nemohl dovodit, že se žalobkyně domáhá náhrady majetkové a nemajetkové újmy právě na základě § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb., a proto se žádostí zabýval v rámci odpovědnosti bezpečnostního sboru za škodu v režimu zákona č. 361/2003 Sb. Přitom poukázal na časovou prodlevu mezi podáním kvalifikované předžalobní výzvy podle § 142a odst. 1 o. s. ř. dne 31. 8. 2017 a podáním žaloby k soudu dne 19. 12. 2018, uvedení požadavku pouze náhrady majetkové a nemajetkové újmy v předžalobní výzvě a nikoliv také požadavku na upuštění od porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení či odstranění jeho následků, neuvedení ustanovení § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb. jako základu předžalobní výzvy, a to přes výzvu k doplnění podání tak, aby bylo zřejmé, čeho se týká a čeho se žalobkyně domáhá, zejména na základě jakého ustanovení právního předpisu tyto nároky uplatňuje, k čemuž žalobkyně uvedla, že „na předmětnou záležitost lze nahlížet analogicky i optikou odškodňování pracovních úrazů či nemocí z povolání“, a konečně na souhlas žalobkyně s vyčkáním na vydání rozhodnutí policejního prezidenta v rámci její žaloby u okresního soudu a její rezignaci na podání žaloby podle zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, jež by vedla k přezkumu a případnému zrušení rozhodnutí služebních funkcionářů. V souvislosti s předmětem žaloby, jež souvisí se služebním poměrem žalobkyně, odkázal na názor Nejvyššího soudu (např. rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2470/2012), z něhož vyplývá, že nemůže být dána pravomoc soudu pro projednání a rozhodnutí věci, která souvisí s existencí služebního poměru ve smyslu § 7 odst. 1 o. s. ř., přičemž k povaze služebního poměru policisty odkázal i na rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu, jež vychází z jeho rozsudku ze dne 30. 10. 2003, čj. 6 As 29/2003-102, a ve vztahu k řešení náhrady škody v řízení ve věcech služebního poměru i na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 6. 2018, čj. 22 Ad 10/2017-28. Současně s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2016, čj. 1 As 90/2015-37, uvedl, že řešení předmětné záležitosti v režimu zákona č. 361/2003 Sb. (jež je na rozdíl od občanského soudního řízení ovládáno zásadou materiální pravdy a zásadou vyšetřovací) považuje i pro žalobkyni za vhodnější.

[21] Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním orgánem a soudem se zvláštní senát řídil následující úvahou:

[22] Podle § 1 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb. je pozitivním kompetenčním sporem spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí. V nyní rozhodované věci si pravomoc rozhodnout o nárocích na náhradu majetkové a nemajetkové újmy osobují jak služební funkcionáři (kteří předmětné nároky věcně projednali a pravomocně o nich již rozhodli), tak i navrhovatel (u něhož bylo zahájeno ve stejné věci odvolací řízení proti usnesení Okresního soudu v Pardubicích, který řízení zastavil). Je tedy založen pozitivní kompetenční spor, který je zvláštní senát povolán rozhodnout.

[23] Podle § 77 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. bezpečnostní sbor ani příslušník nesmí výkonu práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru zneužívat k újmě jiného účastníka služebního poměru nebo k ponižování jeho lidské důstojnosti (odstavec 1).

[24] Ve služebním poměru je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodů pohlaví, sexuální orientace, jazyka, náboženského vyznání nebo víry, politického nebo jiného smýšlení, členství v odborových organizacích a jiných sdruženích, majetku, rodu, rasy, barvy pleti, národnosti, etnického nebo sociálního původu, věku, těhotenství a mateřství, manželského a rodinného stavu, povinností k rodině. Obtěžování a sexuální obtěžování se považuje za formu diskriminace; za diskriminaci se považuje i jednání zahrnující podněcování, navádění anebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci (odstavec 2).

[25] Obtěžováním se rozumí jednání, které je jiným příslušníkem oprávněně vnímáno jako nevítané a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského nebo ponižujícího prostředí (odstavec 5).

[26] Dojde-li ve služebním poměru k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním než rozhodnutím služebního funkcionáře, má příslušník právo domáhat se u soudu, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny jeho následky a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění, toto právo má příslušník i v případě, že jeho služební poměr již skončil. Výši náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo (odstavec 9).

[27] Bezpečnostní sbor nesmí postihovat příslušníka nebo jej znevýhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků, které pro něj vyplývají ze služebního poměru. Postihovat či znevýhodňovat nelze ani osobu, která příslušníka v řízení zastupuje (odstavec 10).

[28] Z dikce § 77 zákona č. 361/2003 Sb. vyplývá zásada rovného zacházení se všemi příslušníky bezpečnostního sboru, zákaz přímé i nepřímé diskriminace ve služebním poměru, zákaz zneužití práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru k újmě jiného účastníka služebního poměru nebo k ponižování jeho lidské důstojnosti a zákaz postihu nebo znevýhodňování příslušníka bezpečnostního sboru proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků, které pro něj vyplývají ze služebního poměru.

[29] Všechny nároky vyplývající z porušení shora uvedených zásad a zákazů je třeba chápat jako nároky vyplývající ze služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru, pro něž v zásadě platí procesní režim podle části dvanácté zákona č. 361/2003 Sb. Jedinou výjimku z tohoto pravidla představuje § 77 odst. 9 citovaného zákona, který zakládá výluku z obecné procesní úpravy řízení ve věcech služebního poměru svěřených jinak služebnímu funkcionáři, a v uvedených typech řízení zakládá přímou pravomoc soudu v občanském soudním řízení. Ve věcech služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů je podle § 7 odst. 3 o. s. ř. dána pravomoc soudu rozhodovat pouze tehdy, je-li žaloba podána z důvodu porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním než rozhodnutím služebního funkcionáře vydaným podle § 181 zákona č. 361/2003 Sb. Takovým jiným jednáním je např. obtěžování a sexuální obtěžování, pronásledování, odmítnutí nebo opomenutí přijmout určité rozhodnutí nebo opatření, jehož důsledkem je znevýhodnění jednoho příslušníka oproti jiným apod. Má-li však porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení základ v konkrétním rozhodnutí služebního funkcionáře, má příslušník k dispozici opravné prostředky (v prvé řadě odvolání jakožto řádný opravný prostředek) jako v jakémkoliv jiném případě.

(viz Chrobák, J., Blahut, A., Kulhánek, J., Vodička, S. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 170. ISBN 978-80-7598-539-2).

[30] Žalobkyně tvrdí, že byla vystavena ponižujícímu zacházení a soustavně na ni byl vyvíjen psychický tlak ze strany vedení školy, který jí měl přivodit existenční strach a vytěsnit ji nedůstojným způsobem ze služební pozice vedoucí oddělení práva a kriminalistiky, což vedlo ke vzniku výše uvedených nároků. Dle zvláštního senátu lze uvedené jednání kvalifikovat jako obtěžování ve smyslu § 77 odst. 5 zákona č. 361/2003 Sb., které je možné označit též jako tzv. bossing, tedy jednání vedoucích příslušníků spočívající v systematickém psychickém pronásledování nebo šikanování příslušníka, které zpravidla směřuje k tomu, aby postižený sám skončil služební poměr (viz Tomek, P., Fiala, Z. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2).

[31] Vzhledem k tomu, že žalobkyní popisované jednání v rámci služebního poměru, z něhož odvíjí své žalobní nároky, vykazuje ve smyslu § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb. znaky porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení a současně nemá základ v rozhodnutí služebního funkcionáře (rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru na žádost zjevně žalobkyně pojímá až jako důsledek vytýkaného jednání), je zde založena přímá pravomoc soudu v občanském soudním řízení ve smyslu § 7 odst. 3 o. s. ř.

[32] Pokud jde o vyjádření žalované či ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy, kteří s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu považují za přiléhavou aplikaci § 98 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb. či řešení předmětné záležitosti v režimu zákona č. 361/2003 Sb. za vhodnější i pro samotnou žalobkyni, vychází zvláštní senát z předpokladu, že při posuzování věcné příslušnosti soudů je nutno v maximální možné míře respektovat vůli žalobce, jaký právní prostředek k ochraně svého práva zvolil, a tuto projevenou vůli nelze nahrazovat úvahou soudce, že by jiný prostředek mohl být pro žalobce účelnější (viz usnesení zvláštního senátu ze dne 27. 2. 2020, čj. Konf 27/2019-9, publikované pod č. 4009/2020 Sb. NSS). Tak i v nynější věci je z podané žaloby, obsahu správního spisu i vyjádření žalobkyně k návrhu na rozhodnutí kompetenčního sporu zřejmé, že se tato nemínila domáhat ochrany svých práv přímo u služebního funkcionáře v řízení vedeném v režimu podle zákona č. 361/2003 Sb., nýbrž se od počátku hodlala obrátit na soud s nárokem na náhradu škody (ušlého výdělku) a náhradu nemajetkové újmy (zadostiučinění), které jí měly být způsobeny jednáním, jež zvláštní senát kvalifikuje jako obtěžování ve smyslu § 77 odst. 5 zákona č. 361/2003 Sb., k jehož projednání jsou příslušné soudy. Naopak z podání žalobkyně nijak nevyplývá, že by se domáhala náhrady jiné škody na zdraví ve smyslu § 98 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb. Je následně věcí příslušného soudu, které tvrzené a prokázané skutečnosti bude v rámci aplikace práva považovat z hlediska rozhodnutí o uplatněném nároku za relevantní. Jelikož z žádného soudního rozhodnutí označeného ve vyjádření žalované či ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy nevyplývá, že by vůbec byla zvažována možná aplikace § 77 zákona č. 361/2003 Sb., nelze závěry tam učiněné považovat za přenositelné na nyní projednávanou věc.

[33] Protože o uplatněných nárocích žalobkyně na náhradu majetkové a nemajetkové újmy je příslušný vydat rozhodnutí soud, rozhodl zvláštní senát podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., jak je uvedeno ve výroku I. Zvláštní senát podle § 5 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb. vysloví nicotnost rozhodnutí, jestliže ten, kdo je stranou v kompetenčním sporu, vydal rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení a podle rozhodnutí zvláštního senátu není vydání takového rozhodnutí v jeho pravomoci. Zvláštní senát proto výrokem II vyslovil nicotnost rozhodnutí ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy ze dne 19. 2. 2019, čj. UPVSP-2835-45/ČJ-2017-9100KR, a rozhodnutí policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 5. 8. 2019, čj. PPR-17916-6/ČJ-2019-990131.

[34] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. září 2021

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu